

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDIC SATÍRIC
HUMORÍSTIC, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada numero per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

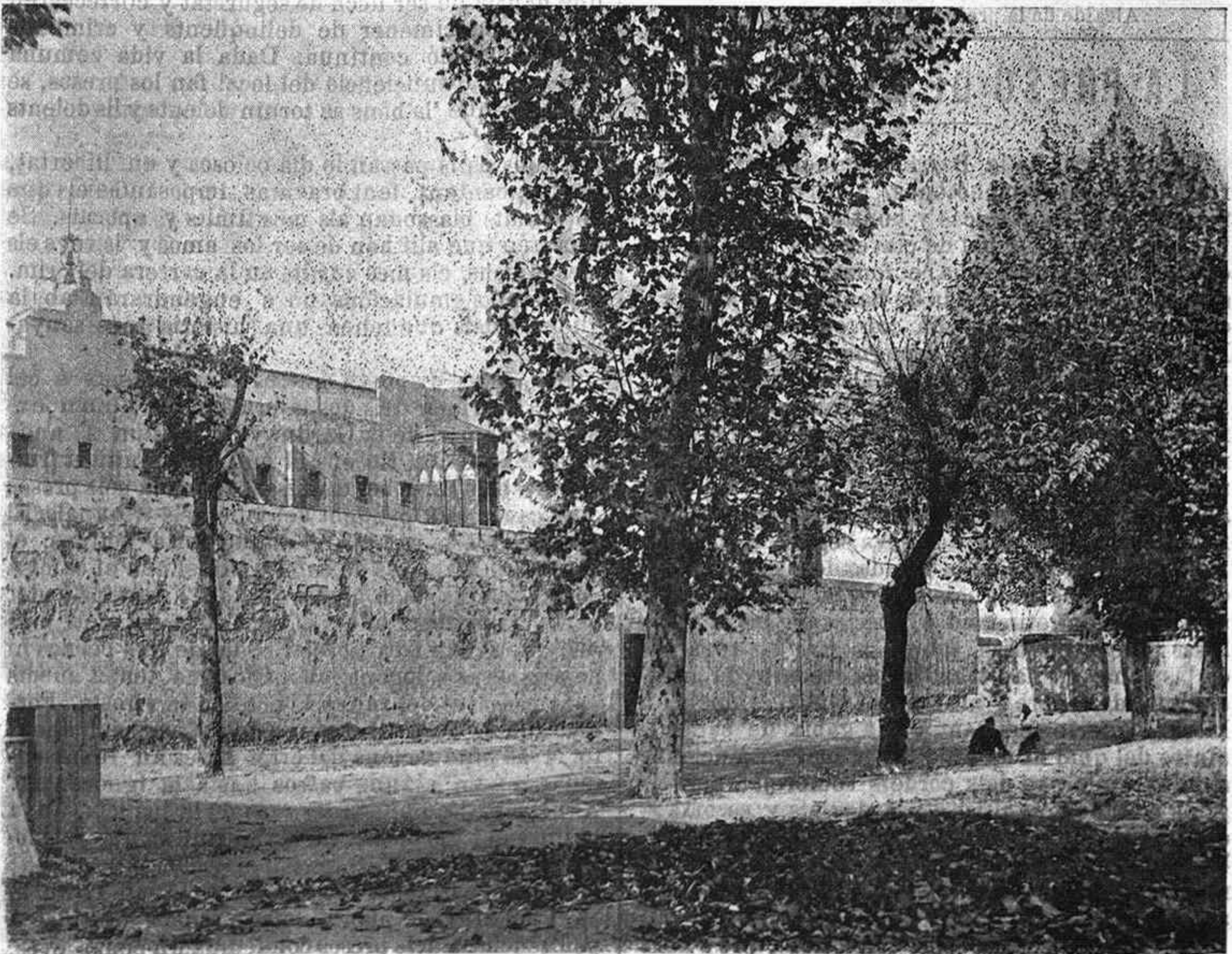
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIO

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

LA PRESÓ DE BARCELONA

Pati dels Corders (exterior de la presó.)

Lloch ahont se verifcan las execucions capitals.

. 12 cm

LO DIRECTOR DE LA CASA

ERNEST TRIGUEROS

Alcaide de la presó de Barcelona.

LA PRESÓ DE BARCELONA

En los barris de la Barcelona industrial, de carrers llafiscosos y monótonos, hont remorejan las máquinas de las fábricas y hont se respiran emanacions de vapor y baf de claveguera, allá, en un extrem de la ciutat vella, enfonzat uns dos metros sota la rasant de la ronda de Sant Pau, s' aixeca 'l casolot que sigué un día convent de Sacerdots Pauls y es avuy trist y repugnant magatzém de presos. Las parets que donan als carrers de Amalia y de la Lealtat, enterament llisas y trapadas de finestras petites ab groixudas reixas, no presentan mes relleu que una especie de tambor ab aspitleras en un ángul á l' alsada del primer pis, més apropósit pera guardar l' edifici dels atachs de fora, que pera provehir á la séva seguretat interna.

Vista per la part de la Ronda, desplega l' edifici, sos tres alas desiguals ab rastalleras de finestras igualment enreixadas, obertas en las altas y llisas parets ronyosas, sobre las quals els regalims de las canals hi han tacat faixas obscures de bruticia humida. Sobre l' alt mur de tanca, campeja un kiosko de ferro semblant á una gabia de canaris, dintre del qual hi ha un altar, y mes ensá del mur s' hi extén lo pati dels corders sombrejat per alguns plátanos raquítics, espodassats y escorxats, oferint en tota la séva extensió una mústiga alfombra de gram y altrás herbas rastreras continuent trepitjadas pels treballadors que torcen cánem ab lo torn.

En lo mur hi ha una porta de sortida, que s' obra casi cada día pera donar pas als presos qu' en lo negre cotxe celular son conduhits á l' Audiencia.

També passen per ella 'ls reos condemnats á mort, trobant á dos passos lo tétich cadafalch, y á son entorn atapahida la multitud assedegada d' espectacles esferehidors. Per aquella porta evacua la presó una part del aliment humá que 's traga per la que li serveix d' entrada, y que dona al carrer de la Lealtat.

Coneixeréu aquesta porta pels centinellas que la custodian passejantse ab lo fusell terciat y calada la bayoneta, y pels soldats que formant part del cos de guardia permaneixen asseguts en un banch y ab l' esquena apoyada contra la paret, matant aixís las horas.

Una escala que té per pom un mussol de coure, que ab lo frech dels que al pujar s' hi apoyan, ha perdut la fesomia, vos conduheix á un fort cancell que tanca l' entrada del primer pis. Per allá te efecte l' ingrés dels presos y 'l de totas las personas que per un motiu ó altre visitan l' establiment. A certas horas del dia hi ha un tragi extraordinari. Es un entrar y sortir continuo. Los porters han de ser per forsa uns escelents fisonomistas.

A qui visita la presó de Barcelona, no li interesan los primers corredors, emblanquinats, estrets y baixos als quals donan algunas dependencias com la sala de Juntas, l' oficina de registre, la sala de advocats y altrps, totas raquítics y pobrement amobladas. Mes aviat se sent atret per la sagata las canturias y 'l desconcertat moviment de vida que s' aixeca dels patis.

Los patis sent lo mes característich de la presó de Barcelona, revelan las malas condicions de un edifici capás tot lo mes per 300 reclosos, y en lo qual se n' hi apilotan de 600 á 700, convertintse lo que hauria de ser lloch de seguretat y correcció en informe pudrimener de delinqüents y criminals en fermentació contínua. Dada la vida comuna que per la insuficiencia del local fan los presos, se comprén que 'ls bons se tornin dolents y 'ls dolents pitjors.

En los patis passen lo dia ociosos y en llibertat, jugant, cantant, fent bravatas, imposantse els que de valents blasonan als més tímids y apocats. Se comprén que allí han de ser los amos y 'ls reys els mes cínichs, els mes curtits en la carrera del crim.

¡Quántas emulacions no s' engendrarán ab la guapesa dels que tenen una historia més senyalada!...

Los homes disposan de tres departaments á cel obert: lo primer dels dos laterals porta 'l nom expressiu de pati de la Gardunya y l' últim s' anomena pati Gran. En ells hi bull una multitud ruidosa, esbalotada, bellugadissa, formada pels presos qual causa está pendent del fallo dels tribunals. El pres descals se barreja ab el que porta botinas; el que vá en mànegas de camisa, ab el que ni camisa porta, dessota de la brusa. En tota l' extensió del pati s' hi veuhen peluts d' espart, lo llit dels presos, que s' han tret á orejar. Sota de uns porxos hi ha aygueras y fogons, ahont los que tenen medis pera passarse del ranxo hi couhen la virosta. Forma aquell conjunt una societat especial ahont totas las graduacions del crim hi están representadas... y en alguns cassos hasta la ignocencia. Aquells patis son com las eras de la justicia, ab la batuda per garbellar. ¡Y la lentitut ab que la justicia garbella!...

Entre 'l pati de la Gardunya y 'l pati Gran hi ha 'l del Mitj, de planta semi-circular, destinat á penitenciaria dels presos condemnats á penas leves, generalment autors de furts y abusos deshonestos. Mentres los que han de sufrir penas correccionals

Ha vist la llum l' Almanach de la Esquilla.

son destinats als presidis, ells se queden a la casa, esperant l' hora de fer la pau y sortir en llibertat. Son gent sossegada y tranquila, que donan poch que fer: vesteixen l' uniforme de color de xacolata ab vións groch-canari y passen el dia jugant a pilota, haventn'hi alguns que s' entretenen trasant ab las agullas de fer mitja.

A posta de sol, tots los presos dels patis agafan el pelut y passen als dormitoris, locals estrets pera tanta gent que ha de dormirhi poch menos que apilotada. Lo pelut es propietat del pres, y qui no n té, ni pot llogarne, ha de dormir sobre las rajolas com un animal. ¡Quanta miseria, y quin enduriment per l' ànima no significa aquest enduriment pel cos!

Un dels patis mes típics es lo dels xicots, lo pati dels *Micos* com ne diuen a la casa. Fa llàstima y condol veure aquell centenar de trinxeraires cap dels quals passa dels 16 anys, reunits al ayre llure, tots desarraçats, molts d' ells descalsos, alguns sense camisa, ensenyant la pell pels forats de la brusa ó de las calsas. Per tot resguart contra l' intemperie tenen una vela foradada. Y allà jugan tot lo dia, entremaliats, frenétichs. Y allà fan l' aprenentatge pera majors empreses.

N' hi ha de set anys per amunt. S' hi veuen caras estúpidas y sornudas al costat de fesomias intel·ligents d' expressió picaresca y maliciosa. Criden a un dels mes petits:

—¿Qué has fet tú?

—Gallinas.

—¿Ahónt?

—A Sant Mar-

ti.

Un altre se 'us acosta:

—¿Y tú qué has fet?

—Cadenas.

—¿De paper?

—No, de rellotje.

—¿Ahónt?

—Al carrer de Fernando.

Dona condol tanta precocitat, y fa mal al cor aquell apilotament de tendres criaturas subjectas mes encare que 'ls homes als efectes del contagi de la maldat.

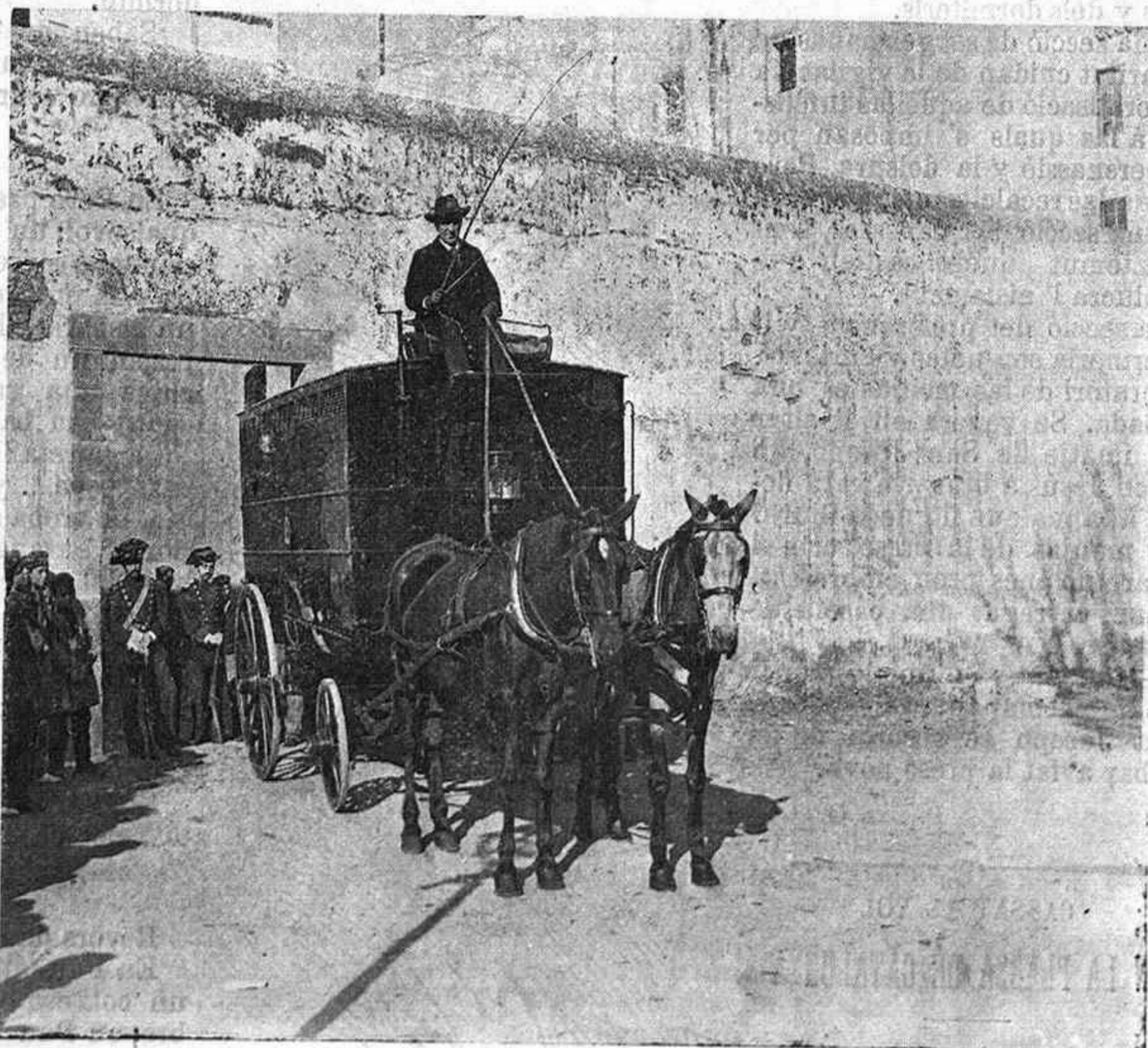
Además dels datis y dormitoris, hi ha apilotats en diversos punts del edifici departaments de recomenats, exempts de tot contacte ab els que no tenen ningú que 'ls protegeixi; hi ha preferencias de tercera, de segona y de primera, ahont per dos,

cuatro y sis rals diaris respectivament, se viu en aposentos aislats, y ab alguna major comoditat, sent d' advertir, que al revés dels pisos de las casas, las preferencias mes caras son las qu' están mes altas: hi ha una regular enfermeria; un estudi capás tot lo mes per 40 alumnos; celdas especiales pels presos acusats de delictes graves, y arán de terrat petits tuguris ahont poden treballar los que tenen ofici, sabaters, fusters, pintors y escultores; los calabossos pels incomunicats y 'ls calabossos de cástich, rebent llum y ventilació pel sostre, y 'l local ahont se instala la capella pels reos condemnats a mort, que ordinariament serveix de dormitori.

En un dels pisos hi ha un departament tancat que ocupan los presos de algun perill. Per ells no hi ha pati, ni esbarjo. No s' olvida fácilmente ni l' atmosfera espessa qu' embolcalla aquell antre de sers humans que 's passejan com fieras dintre de la gabia, ni tampoch la bravada que brota a través de la porta tancada ab forta reixa.

¡Y per tot aquella olor especial de presó, farum barrejada de cals, de ranxo, d' oli pudent, d' àcid úrich y de materias tecals!... Los cuidados de la digna direcció del establiment confiada al Sr. Trigueros y 'ls afanyes de la Junta; lo treballar continuo de una brigada d' emblanquinadors; lo baldeig diari dels dormitoris, dels corredors y dels patis no son prou per desterrar aquella peste que s' enganxa a la pell y a la roba: que algunas horas després de sortir de la casa, vos sembla encare percibir-la.

A LA PORTA DE LA PRESÓ (Pati dels Corders.)

Fot. instantánea Rus colaborador artistic de LA ESQUELLA.

COTXE CELULAR

que serveix pera la conducció de presos a la Audiencia.

L' Almanach de la Esquilla es l' aconteixement del día.

12 em

Forma contrast ab la secció d' homes, la de donas. També es estreta é insuficient; pero está mes limpia.... ¡Fins hi ha banyera!....

La mateixa organisació y régimen qu' en las demás de la casa domina en ella: las presas passan lo dia en los patis tapats en la part superior per un filat de fil-ferro, per evitar la cayguda de cigarros, cartas y altres objectes, y la nit en lo dormitori qu' es un local gran, corresponent á la part superior de la capella. Ellas no dormen en peluts com los homes, sino sobre unas telas subjectas á dos bastidors de fusta, especie de catres colectius.

Entre las presas s' hi veuen donas de totas condicions y edats, desde la prostituta de vestit ab mànegas abolladas fins la criada de servey de pobre vestit d' indiana, que ha fet corre 'ls dits en la casa ahont servía. Hi ha també mares de familia, ab los seus fills al bras. Algunas van entrar á la presó en estat interessant y allí mateix varen deslliurarlos. Ignocentas criaturas de quatre y cinch anys, fillas de las presas, viuen barrejadas ab lo conjunt, sense coneixer del mon sino las llisas parets dels patis y dels dormitoris.

Una secció de set germanas de la Caritat cuidan de la vigilancia y moralisació de aquellas infelissas, á las quals s' imposan per la persuassió y la dolsura. Pero contra las recalcitrants, disposan de una secció de calabossos, sent molt temut aqueix cástich que involucra l' aislament.

La secció de preferencia y l' enfermeria son netas y curiosas. L' oratori de las monjas es una monada. Se venera en l' altar una imatge de Sant Joseph, ab lo nen Jesús á bras y la vara florida á la ma que li queda lliure. Las monjas de la presó, com si encare no anés prou embrassat, li han carregat una caseta de pessebre.

—Ho fem—va dirme la monja que m' acompanyava—perque Sant Joseph se recordi de fer acabar aviat la presó nova.

P. DEL O.

CASSAT AL VOL EN LA PLASSA DE CATALUNYA

Vaja, al fi y al cap aixó del arreglo de la Plassa y 'l derribo de tans trastos no es pas *cháchara* ni guassa,

GALERIA DE PRESOS

Un de «preferencia.»

Lladre de pisos.

Escura-butxacas.

Trinxerayre que fa cadenas.

ni aplassament, ni demoras, sino que 's veu qu' es un fet. —Al contrari s' equivoca; no es un *fet* qu' es un *desfet*.

AGULETA.

DE REIXAS ENDINTRE

Quan neixém, totas las personas som iguals; tots venim al mon ignocents, honrats, plens de candor y ab una reputació contra la qual ningú hi té res que dir.

Pero al acabar la comedia de la vida, los uns moren tranquilament al llit, los altres en un hospital; á aquests los fasellan y á aquells los donan garrot.

¿Com s' opera aquesta desviació que porta á termes tan diferents á uns sers que havian emprés la marxa per un mateix camí?

De mil maneres; una d' ellas, la mes poderosa, es la casualitat.

La casualitat empeny cap á la dreta ó cap á la esquerra; la casualitat eleva al cim ó precipita al abisme; la casualitat fa que en aquestas poblacions hi haja marquesos de Cabriñana y que en aquellas tots los marquesos dormin.

¿Saben de quin modo funciona la casualitat?

Ara ho veuran.

*
**

En Pere passa per un carrer qualsevol; un transeunt, expressament ó sense adonáren, li dona una empenta; en Pere li diu un disbarat, lo transeunt n' hi respon un de pitjor, en Pere li clava una garrotada, lo transeunt cau banyat en sanch, en Pere apreta 'l pas y se 'n va á casa seva.... y quan vé la policia no troba altra cosa que un home ensangrentat, extés al mitj del carrer.

¿Quí ho ha fet? Ningú ho sab. Lo ferit no coneix al agressor, la policia busca inútilment, la disputa no ha deixat altre rastre que 'l que 's dibuixa en lo cap sanguinolent de la victima.

En Pere s' escapa del conflicte.... per casualitat.

*
**

Revers de la medalla.

En Pau atravessa un carrer; un cotxero li tira 'l caball á sobre; en Pau clava bastonada al cotxero; aquest crida; en Pau s' olvida de posarse á corre; la policia acut, s' entera depressa y malament de lo que ha passat; lo

L' Almanach de la Esquilla se ven per tot arreu.

LA PRESÓ DE BARCELONA

Fot. instantánea Rus colaborador artístich de LA ESQUELLA.

Porxo del «Pati Gran.»

cotxero mostra la seva cara ensangrentada, y l'agressor es detingut ...

Y en Pau, per casualitat, va á la presó.

La casualitat de passar la policia ha perdut á en Pau, com la casualitat de no passar va salvar á en Pere.

Teóricament, las mateixas causas produheixen los mateixos efectes; prácticament, los efectes son molt distints.

Una garrotada ha fet que un home anés mes depressa á casa seva, y una garrotada igual ha portat á un altre home á la presó.

¿Volen influencia mes enjogassada y extranya que la de la casualitat?

*
* *

Ja tenim á en Pau de reixas endintre. L'home es culpable y ha de passar la pena; la societat vol que 'l pecador redimeixi la seva falta.

Y per ajudarlo á redimir-la y facilitarli l'arrepentiment, lo clava de bigotis y 'l barreja ab una pila de sers que no saben fer altra cosa que faltar.

Es un sistema curatiu admirable.

—¿Tens mal de caixal?—diu al pacient:—Donchs vina, que te 'l curarém.

Y per curarli 'l mal de caixal, lo metje 'l porta á un hospital ahont tot son leprosos.

—¡Ara se m' ha encomanat la lepra!

—¿Si?—exclama 'l doctor:—te durém á un altre puesto.—

Y l' altre puesto es un hospital de colérics.

—¡Ara tinch el cólera!

—Donchs, fill meu, mórat. ¡No sé qué dirtel!

Resultat; que l' infelís que va comensar sufrint un lleuger mal de caixal, acaba per convertirse en leprós, colérich y qué sé jo quantas cosas.

Tot per l' endiablada casualitat de no haver anat de bonas á primeras á casa d' un dentista hábil.

*
* *

En la presó aquest drama 's repeteix cada día.

Un baylet abandonat comet un furt de poca importancia, es á dir, comensa á tenir «mal de caixal.»

No hi ha ningú que s' interessi per ell y l' aparti del camí del vici.

Lo marrech sent únicament aquestas paraulas:

—¡A la presó!

Allí la séva educació s' arrodoneix: lo senzill mal de caixal se converteix en lepra y la lepra 's transforma en cólera-morbo incurable.

Quan va entrarhi 's deya Joan.

Al surtirne 's diu el Rosset.

Quan va entrarhi no coneixia sino 'ls baylets de la séva colla.

Al surtirne es intim amich de la flor y nata de la pilleria.

Llavors van castigarlo perque va pendre una liangonissa á un cansalader.

Ara es capás de pendre un porch sencer y si convé buydar un pis y tot.

Ahir no portava ni cortaplomas.

Avuy gasta flamench.

Ahir era una remota esperansa.

Avuy es una espantosa realitat

*
* *

L' Almanach de la Esquella es un tomo literari.

Los moralistas que s'ocupan d'aquests assumptos, haurían de tenir sempre present lo quiento del hostaler.

Un hostaler aná á confessarse y 's descarregá de tots los seus pecats. Que tirava aygua al vi que donava gat per llebra, que robava lo que podia.... Los *pecadets* de costum.

—¿Y no poseu séu á las dents dels animals que 'ls traginers us donan á guardar?—li preguntá 'l confessor.

—No pare: ¿de qué 'm serviría ferho?

—¡Prou que us serviría! Los animals, tenint la dentadura untada ab séu, no menjan ni la mitat de lo que han de menjar.—

Al any següent torná 'l hostaler á confessarse.

—Pare; m' acuso de tirar aygua al vi, de donar gat per llebra, de robar lo que puch... y de posar séu á las dents dels animals que venen á casa.

—¡Si que l' hem feta bona!—exclamá 'l sacerdot, verdaderament sorprés:—¿es dir que l' any passat no ho feyas y ara sí?

—¡Es que l' any passat no ho sabia!....—va respondre l' hostaler ab molta frescura.—

Es lo mateix que succeheix als que acuden al *tribunal* de la penitencia.... de la presó: quan se 'n tornan saben cosas que al anarhi no las sabian.

Hi han entrat si molt convé de quintos.

Y al sortirne portan ja 'ls entorxats de general.

A. MARCH.

COSAS D' ELLAS

La dona es una capsa de sorpresas
qu' en vá obrir s' ha pretés;
Sobre d' ella han escrit plomas entesas
y no s' ha aclarit res.

Mil cosas misteriosas jo podria
sens esforços detallar;
pero, per més que fés, ne deixaria
un munt per anotar.

Una n' hi ha, no obstant, de molt estranya
y qu' he reparat bé.
Y es que la dona per saber s' afanya
Alló que més s' empenya en no sabé.

J. ARMÉS.

SOBRE LA PLASSA DE CATALUNYA

(COMENTARIS Y OPINIONS.)

Un ciutadà honrat:

—Tòquila, senyor Pius y Badía: d' aixó se 'n diu homes.

¿Vol immortalisarse ara?

LA PRESÓ DE BARCELONA

Porxo del «Pati de la Gardunya.»

Fot. instantánea Rus colaborador artístich de LA ESQUELLA.

L' Almanach de la Esquella es una galería artística.

Després de desembrassar materialment la plassa de Catalunya, desinfecti moralment la casa Gran.

Entre barcelonins formals:

—Bueno: ara sembla que 'ls propietaris, ó aquests que 's diuen propietaris del terren, califiquen d'atropello la disposició del arcalde.

—Una cosa ó altre han de dir, pobra gent.

—Es que hasta p'sentan un conveni fet ab l'Ajuntament anys enrera.

—¿Quí 'l firma?

—Tres personatjes: en Rius y Taulet...

—¡Jesús!

—En Casas....

—¡Maríal

—Y en Batllori.

—¡Joseph!.... ¿Cóm vol vosté que un conveni autorisat per semblants firmas sigui respectat per Barcelona?

Entre donas.

—¿Qué sab per que van se 'ls bomberos los primers que van presentarse á la plassa de Catalunya?

—¡Ja s' ho pot pensar, santa cristiana!.... ¿Quí millor que 'ls bomberos per aquestas cosas?

—¿Qué hi havia foch?

—Tant com haverhi foch, no; pero hi havia propietaris molt cremats.

Un que fa frasses:

—Plassa de Catalunya.... barallas.... amenassas.... protestas...

¡Plassa de Catalunya!....

¿No estaria millor canviarli 'l nom y posarli *plassa del Ateneo?*

Entre dos curiosos:

—Si per alguna cosa 'm sab greu lo derribo d' aquests edificis, es pel pobre Circo Equestre. ¡S' hi reya tant allí! ¿Ahónt anirém ara á divertirnos?

—¡Psé! No 'ns queda altre remey que anar á las sessions del Ajuntament. Crech que també s' hi riu bastant.

Un bromista:

—¡Hola! ¿Los propietaris exigeixen la desaparició del surtidor que hi ha al mitj de la plassa?

Deurá ser perque si a'gun dia ells van per allí no se 'ls mullin los papers.

Un altre bromista:

—¡Prou mullats los tenen ja!

Entre gent enrahonada:

—S' assegura que al mitj de la plassa hi volen edificar las novas Casas consistorials.

—¡Ay ay! ¿Que no es bo l' edifici que tenim á la plassa de Sant Jaume?

—Sí; pero sembla qu' es insuficient p'el gran número d' empleats que hi ha.

—¡Aixó ray! A tots los que no hi cápigan, que 'ls despatxin. ¡Per lo que serveixen!

Un home prácticich:

—Lo de la plassa de Catalunya no es res mes que una xarada.

Per ara s'ols hem vist la primera. ¡Deu sab qui veurá la segona y la tercera.... y sobre tot lo total!

MA'CIAS BONAFÉ.

LA DONA

De la dona ha de sé 'l cor
niu d' amor,
y ha de ostentar com escut
la virtut,

portant en son rostre impresa
la puresa;

puig que la Naturalesa
va volguer la dona al criar,
en un sol ser inculcar
amor, virtut y puresa.

Es ella avuy ab defici
font de vici,
sols guarda son cor malvat
vanitat,

y arma es que causa mol dany
son engany

puig buscant ab boig afany
en la dona un serafí
sols he lograt descubri
vici, vanitat y engany.

JOAN DE LA CREU.

IOJO AB LA LLENGUAI

Si senyors, l' arcalde de Gracia ha fet un punt d' home. Aquí, es á dir allí, á Gracia, ha dit en un *bando* 'l batlle Artega:—No vull mal parlats, y 'l que reneguí 's veurá obligat á pagar de 5 á 10 pessetas segons la classe de blasfemia. Devegadas lo pobre vehí de Gracia, veient la manera com es administrada la Casa gran, no 's podia contenir y 'n deixava anar un de recargolat: ara ni aquest consol tindrà. Jo crech que lo disposat pel *bando* será contraproducent, perque, segons tinch entés, ja ha passat que havent fet pagar un duro á un carreter perque havia dit un renech, al veures sense las cinch pessetas ne va deixá anar tota una carretada.

Diálech entre dos cotxeros del inglés.

—Ros, ¿ja has vist lo que diu l' arcalde de Gracia sobre 'ls renechs?

—Sí; pero jo no pagaré cap *munta*, perque m' els guardo fins que he passat lo carrer de Provensa.

Entre un carreter y la seva dona.

—Ton, cuidado ab la llengua ó sino no menjarém.

—Demá 'm mudo de Gracia; 't soch franch; si continués visquent aquí, al surtir al carrer, ja hauria perdut lo jornal.

—Ep, vos de la conductora, cinch pessetas por haber dicho un renech.

—¿Jo? Ni vos ni tot lo cos municipal sou capassos de co-brármelas.

—¿Que no?

—No.

—Yo me basto porque tinch.... (Renech).

—Xanxas, ne haveu dit un de vint rals, estém en paus.

—Cuatro duros; ha soltado usté dos de la tarifa de diez pesetas.

—Aquí teniu un bitllet de cinch duros. ¡Cobreu!

—No tengo cambio.

—Esperaus ¡.....!

—Caracóles, uno de cinco pesetas.

—Y vint d' antes fan lo computo. Quedeuvos tot lo bitllet.

A casa la vila.

—Escolti y dispensi.

—¿Qué volen?

—Un servidor soch un pobre....

—La Caritat cristiana es....

—Deixim acabar de dir, soch un pobre que no puch gas-

Recomaném l' Almanach de la Esquilla.

tar molt y voldria saber quina classe de renechs son los mes baratos, per manejarlos jo.

- Que m' expliqueu á mi.
- O en altre cas si dihentne molts fan rebaixa....
- Aneu á la....
- Ara vosté n' ha dit un.
- Era per ensenyarvos que aquest es de cinch pessetas.

F. FIGUERAS RIBOT.

NI MÉS NI MENOS

¿Y ets tú, qui 'm pregunta qu' es lo que faria si la sort tingués de treure la rifa?

Simpática Lola, permetem que t diga que al fer tal pregunta molt y molt te minva la pública fama que tens adquirida de ser la xicota més llesta y més viva y de més senderi de tota la vila.

¿Vols dir, que ho ignoras? ¿cert que no hi atinas? ¡y aixó que est tan *tuna!* ¡fins sembla mentida.

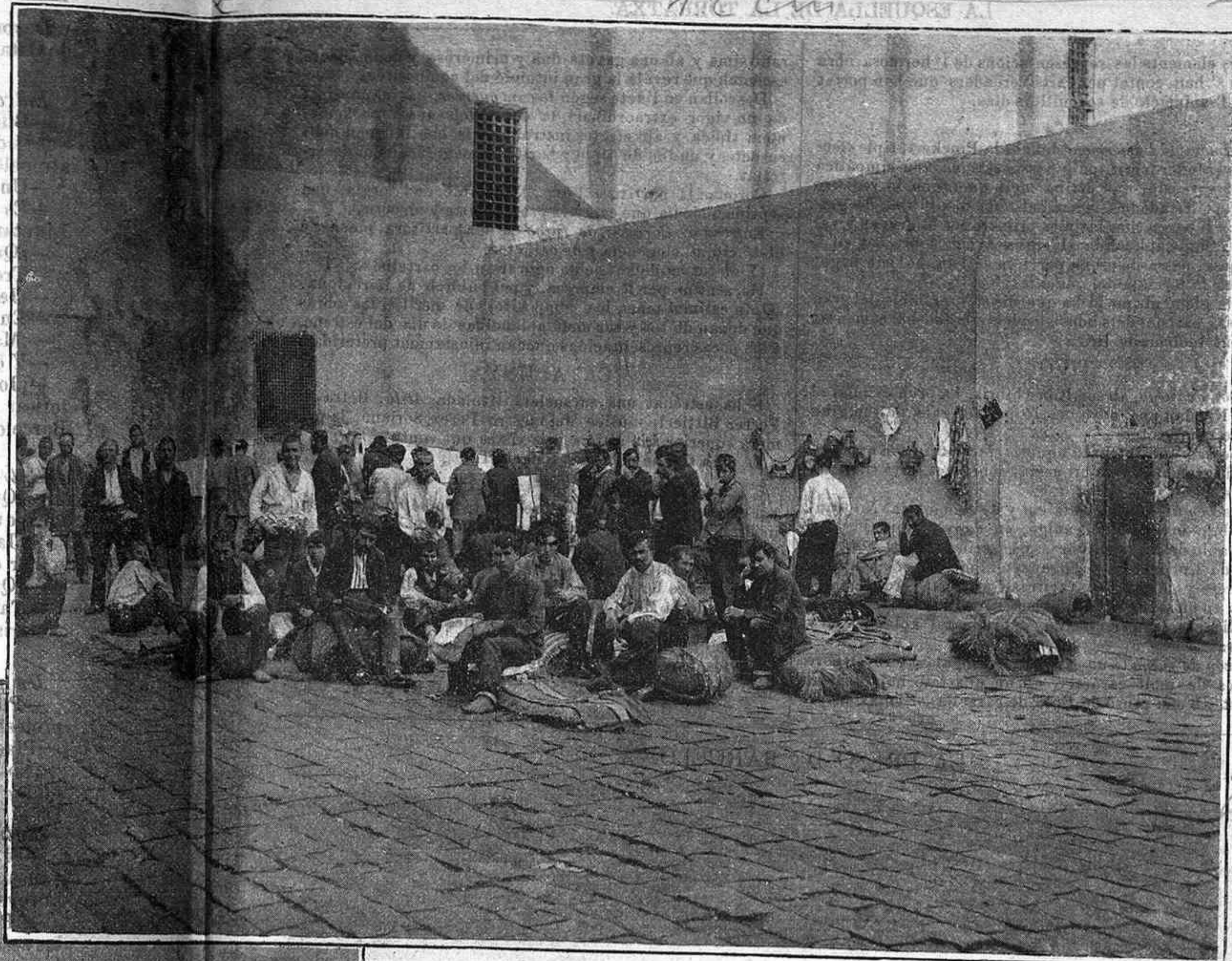
Si vols donchs, saberho, escolta una mica. La primera cosa qu' en Pepet faria si tingués la sort de treure la rifa, fora lo següent: enjergarte á dida.

JOSEPH BONET

Teatros

PRINCIPAL

¡Qué admirable es el gran actor Novelli!... Cada obra que representa li val un triunfo, no comprendente com el teatro no s' ompla cada nit. S' acostan ja las darreras funciones, y com de costum, cap als últims se li animará 'l Principal, se li fará una solemne despedida, y 'ls concurrents á la darrera funció dirán:—¡Quina llástima que se 'n vaja tan aviat!... Durant la senmana que acaba de transcorre, ha reproduhit las obras mes celebradas del seu escullit repertori. *Papa Lebonnard* és un drama modern que ha tingut un exitàs. En Novelli fa vibrar totas las fibras del cor, tal es la forsa suggestiva y la realitat ab que interpreta 'l tipo de protagonista.

Pati de la Gardunya.
(Vista general.)

¿Y qué dirém de *Lluís XI*? La figura històrica portada á la escena per Delavigne, tal com l' interpreta 'l gran actor, té tot lo caràcter y tota la importancia de una verdadera resurrecció. Qui ha vist á n' en Novelli transformat en lo célebre monarca, no l' olvida may mes.

Lo mateix pot dirse del Said de *Mar e cielo*, personificació de las passions mes arrebatadas y de la fréstega poesia; y lo mateix també de *Hamlet*, que interpreta en Novelli de una manera molt personal, y sempre acomodada á la veritat, neta per complert de tot convencionalisme.

Ab aquestas obras, totas ellas de primera importancia, hi alterna l' incansable actor monólechs deliciosos, com *Parva favilla*, com *Il nonno*, y altres y altres, en tots los quals se fa admirar, tant per la radical diferenciació dels tipos que presenta, com per l' excellent manera ab que 'ls compon, y per la gran riquesa de detalls ab que 'ls adorna. L' art del actor no pot arribar mes enllá.

* *

Dimars celebrá son benefici la Sra. Gianini. Una obra inglesa de Paulton titulada *Niobe*, sigué la elegida pel cas. Mes que una comedia propiament dita es un quento fantás-

tich de un caràcter cómic molt inglés. Casi tota l' obra representa 'l somni que té l' assegurador de una estàtua de Niobe, que s' anima y 's fa dona, compromentent lo capital ab que la té assegurada, y creantli un sens fi de conflictes de familia. Després l' assegurador se desperta y resulta que totas aquellas angunias havian sigut l' efecte de un mal somni, sobrevingut després de un bon dinar.

La Sra. Gianini interpretá de una manera acabada 'l paper d' estàtua: 'l Sr. Novelli estigué deliciós, y tots los actors contribuïren, com tenen per costum, á la notable interpretació de la humorada.

Demá dissapte, funció á benefici del gran actor.

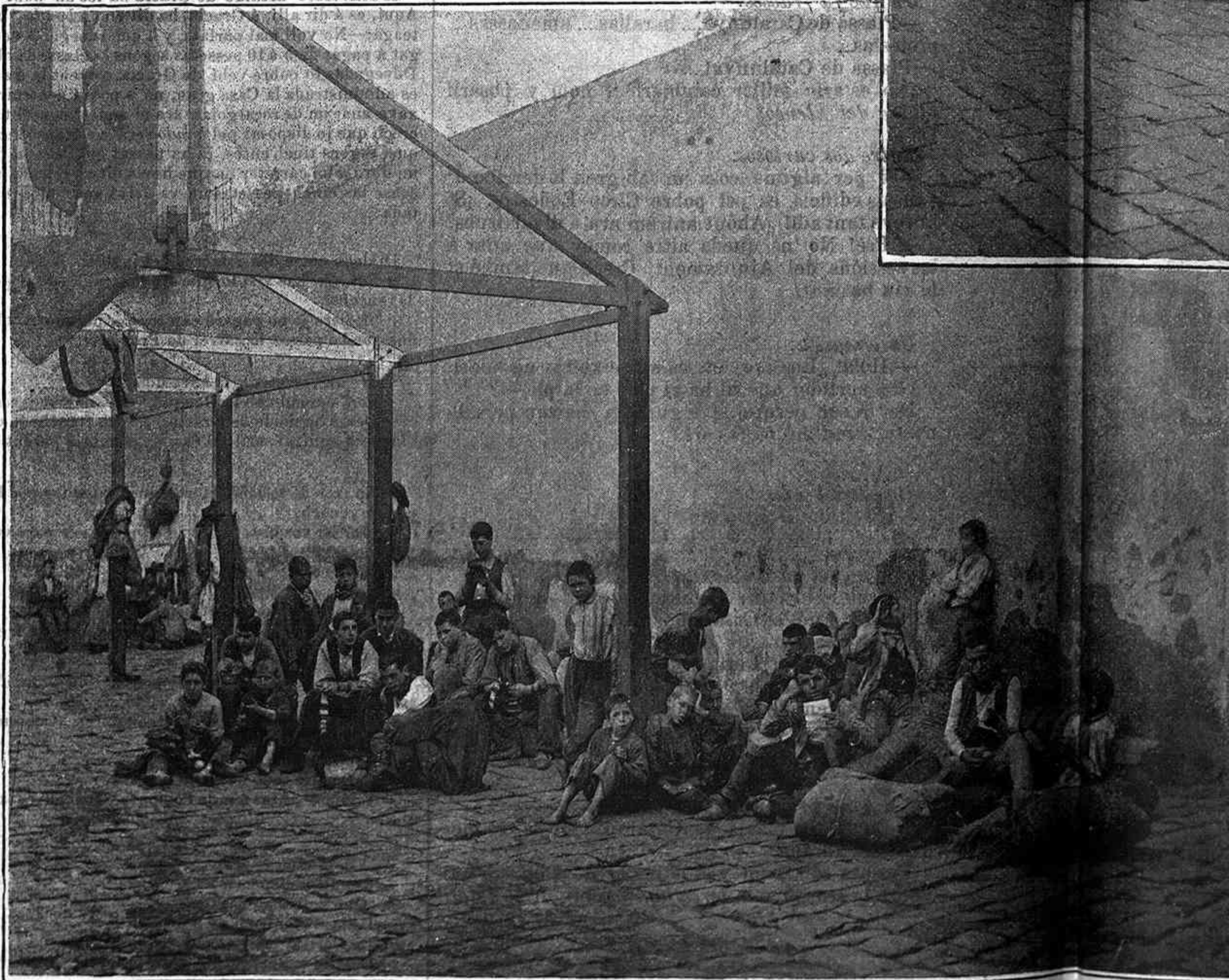
Lo programa es variadíssim y plé de amenitat. Es de creure que al *Principal* no hi haurá siti per qui 'n vulgui.

LICEO

Aida ha tingut un éxit franch é indiscutible. Ab aquesta ópera ha reaparegut la Tetrizzini tan justament considerada pel nostre públich, y que posseheix totas las condicions per encarnar lo paper de protagonista, interpretantlo com ella sola sab, á la perfecció y ab gran riquesa de medis com actriu y com á cantant.

Lo tenor Mariacher va sorprendre al públich, fent gala de una veu, si bé no molt dolça, potent y de gran forsa en los aguts.

En Tabuyo, en Perelló y en Barba 's portaren com uhs homes, y 'l mestre Vanzo confirmá una vegada mes qu' es un director conciensut, primorós y molt fidel al caràcter de la música que interpreta.

Pati dels noys, vulgarment «Pati dels Micos.»

L' Almanach de la Esquilla es lo més popular.

L' Almanach de la Esquilla es llegit per tothom.

Ab tals elements las representacions de l' hermosa obra de Verdi s' han contat per éxits verdaders que han portat al Liceo l' animació de sos millors días.

* *

Ab la *Lucia di Lamermoor* debuta la Pinckert, tiple lleugera de verdader mérit, puig posseheix una veu simpática y de gran extensió, que arriba molt amunt en lo registre sobre agut. Té además una admirable flexibilitat de garganta que li permet fer las mes primorosas filigranas y variacions. Signé aplaudida ab entassiasme, sobre tot en l' aria famosa, pessa de próba per tota artista, havent hagut de repetir la fermata del *andante*.

Ab tals elements no hi ha que dir si 'l públich del gran teatro está satisfet dels bons auspícis ab que ha comensat la present temporada lírica.

TIVOLI

Corazón de fuego, ab son llibre híbrit, ha proporcionat al mestre Nicolau una nova ocasió per fer gala de son gran talent de compositor

Las pessas que integran aquesta producció son amenas, finas, afligranadas y la orquesta, sobre tot, está tractada magistralment.

Nicolau es un músich de talent y de conciencia. No transigeix ab lo mal gust del vulgo, en dany indubtable del éxit durable de las sevas obras: no escriu pessas d' aquellas que desde 'l primer día s' enganxan al oído, per anar á corre carrers y plassas convertintse en una verdadera obsessió y en un torment pel sistema nerviós. Pero en cambi 'ls inteligents, las personas de gust refinat, l' aplaudeixen y l' admiran.

Corazón de fuego té un acte primer engalanat ab un coro d' homes de molt carácter, ab un quarteto notablement compost, ab una cansó de tiple de carácter oriental, inspi-

radíssima y ab una gavota fina y primorosa y de un efecte escénich que revela la gran intuició del compositor.

Descollan en l' acte segon lo *cantguerrer*, página musical de un vigor extraordinari, la dansa dels anakotas sumament típica y ab efectes instrumentals que li donan molt carácter y unduo de tiple y barítono magníficament desenvolrat.

Coronan la partitura 'l duo, 'l ballable de l' orgía, una sentida melodia que canta la protagonista y un coro.

En resúm: *Corazón de fuego* es una partitura plena de distinció, d' elegancia y de carácter.

¡Y ab tot ha deixat ja de figurar en los cartells!...

Ho sentim per l' empresa, y pel públich de Barcelona. ¿Quín estímulo tenen los compositors de mérit si las obras que donan ab tot y ser molt aplaudidas lo día del estreno, á las pocas representacions quedan injustament preteridas?

CATALUNYA

S' ha estrenat una sarsueleta titulada *Atila*, lletra de Ferrer Bittieri, música del mestre Perez Soriano, la primera superior á la última pels xistes que conta.

L' obra tingué un éxit satisfactori.

* *

Fora de las taulas s' ha representat també una *sarsuela* inédita que podría titularse *La malaltia de la Pretel*. Qüestió de si havia de cobrar ó no'l sou durant los cinch días que per estar malalta no pogué prestar los seus serveys á la empresa. Tal es l' assumpto de l' obra. Lo desenllás ha sigut la retirada de la Matildeta. Dat son carácter purament administratiu, m' abstinch de fer la crítica de aquesta *sarsueleta*.

En los demás teatros, res de nou.

N. N. N.

LA PRESÓ DE BARCELONA

Fot. instantánea Rus colaborador artístich de LA ESQUELLA.

Pati de las donas.

L' Almanach de la Esquilla es lo més variat.

PRESAS

Per corrupció de menors.

Una de las del «gato.»

PUNT FINAL

Al desganat poeta l'amich J. Staramsa.

He devorat (ab la vista)
lo teu fallo y *empassarme*
no puch, no arribo á compendre
com la barra 't sobra encare,
després d'haver confessat
la derrota de ta barra,
per vení á buscar-me 'l cos
y á la boca 'ls dits ficarme.

Aquesta debilitat
solament pot perdonarse't
considerant qu'estás *débil*
després del famós *dissapte*.

Quan millor t'hauria anat
callant ara y defensarte
allá hont parlava la boca
qu'es 'hont la ploma callava!

Pero ja que aixís t'empenyas
en armarme saragata,
al terreno 'hont la qüestió
has volgut portá ab mes manya
que fortuna, jo acudeixo
perque així 'm dona la gana
y en justísima defensa
vinch armat de totas armas
com son paper, tinta y ploma,
per, ja que 'm tiras en cara
que soch un poeta *afamat*,
dirte que jo en aquell ápat
vaig menjar com á Japet,
pero no com á *versayre*!

A més de que no es defecte
menjar molt, sino ventatja,
y abrigo aquesta certesa
perque alguns lectors amables

que al llegir lo teu escrit
s'han enterat de ma fama
m'han portat á casa seva
fentme menjá ab ells á taula,
puig tenint en sa familia
una nena desganada
pretenen que la obsequihi
y la serveivi.... en fi, vaja,
que no puch donar l'abast
gracias á ta propaganda;
puig es cosa sapiguda
y extranyo que tú no ho sápigas,
que 'l veure menjá ab dalit
fá despertar més la gana
que no 'ls aixerops de quina
ferruginós y de rabe.
¿Tu creus que 'm vaig atipar
la nit aquella? ¡Per márfegas!
Després d'havernos begut
el xampany.... no sé.... 'm semblava
que 'm feya falta altra cosa,
tant que al alsarnos de taula
m'hauria menjat-no á tú
perque tú estás massa magre,
pero 'l qu'es á la mestressa
del Hotel ¡ay Staramsa!
ara y llavors, y á tot' hora,
dejú ó tip me la menjava!
Endemés, sento l'enfit
que aquell sopar va costarte
y perque 't pugas convence
de que estimo ta *réclame*,
si encar tens.... d'aixó y *dallonsas*
vina un rato per ma casa
que tocant al ram de purgas,
desde 'l senet fins á l'aygua
de Rubinat, ja ho sabs, noy,
pots triar de la parada!

JAPET DE L' ORGA.

Ahir sortí l' *Almanach de la Esquilla de la Torratxa* pera 'l próxim any 1896.

La tirada ha sigut llarga, á pesar de la qual, sigué tal la bona acullida que li dispensá 'l públich, qu' en pocas horas se 'n vengueren milers d'exemplars, quedant casi agotada l'edició.

No podrém agrahir may l' inmens favor que 'l públich ens dispensa, degut, n'estém segurs, més que als nostres escassos mérits, al gran floret d'escriptors y artistas, que honran cada any las páginas del *Almanach* ab sas interessantíssims y escullits traballs.

Tot Barcelona aplaudeix lo derribo del *Circo Equestre* y del casalot del carrer de Fontanella. Tot Barcelona parla ab elogi de la soptada energia del arcalde.

Pero tot Barcelona ignora á qui 's deu l'enérgica actitut del Sr. Rius y Badia, y per consegüent lo derribo de aquells dos edificis *adesesis*. Y per lo mateix que no ho sab aném á revelarho.

Una cosa y altra 's deuen á *L' Esquilla de la Torratxa*.

Ab perdó del Sr. Peris Mencheta, també nosaltres sabém donarnos bombo quan passa l'ocasió. Y avuy seríam mes tontos que 'l Bobo de Coria auténtich, si no l'aprofitavam.

L' Almanach de la Esquilla conté caricaturas, quadros, notas artísticas.

Han de saber, donchs, que 'l divendres, poch després de llevarse 'l Sr. Rius, van servirli com de costum la xacolata y 'l número de *La Esquella*. Plé de curiositat la vá obrir, y al veure que D. Samuel parava las minuterías del rellotje perque no passessin las 48 horas del plasso, y al llegir l' esquellot en que asseguravam que primer cauria ell que 'l Circo Equestre, vá alsarse de una revolada, y calantse la xistera y empunyant la vara, vá dirigirse á la Casa Gran.

Eran las deu del matí.

—Que vingui en Falqués... en Plantada....

Quan los tingué al davant, vá manar que comensés lo derribo punt en blanch, avants de una hora.

—No vull—vá dir—que *L' Esquella de la Torratxa* 's torni á riure de mí.

Y un' hora després, ó siga á las onze en punt principiava la demolició.

Tant cert es lo que dihem, que 'l Sr. Falqués se dirigí á la Plassa de Catalunya totalment esquellat. No pensava mes que ab l' *Esquella*, y per aixó, al comensar, veyent que se li regava l' entrada, vá fer un esquellot que 'ns apressurem á consignar en las nostras columnas, advertintli que si 'l séu ingeni no s' estronca, quan n' haja fet una dotzena ó una dotzena y mitja, capassos som de nombrarlo esquellotayre honorari.

—¿No 'ns deixan entrar per la porta?—vá dir l' arquitecto municipal.—Donchs entrarem per medi de l' escala *Porta*.

Y aixís va efectuarho, y 'l derribo s' está realisant ab tota facilitat.

Pero, no olvidin que 'l derribo aquest se déu á nosaltres y á ningú mes que á nosaltres. Sense la caricatura, sense 'ls sueltos de la *Esquella* no s' hauría fet. Y avuy si no 'ns donavam llustre y xarol, ningú se 'n enteraria.

Els que no tenim avia, hém de fer com *El Noticiero Universal*. Si no 'ns alabavam nosaltres ¿quí 'ns alabaria?

Pels únichs qu' es de sentir lo derribo del *Circo Equestre* es pels pobres artistas que formavan la companyia de sarsuela.

Lo divendres van representar *La Tempestat*. ¡No vá ser poch forta la que 'l dijous els vá caure á sobre!

Una de las obras que anunciavan per estrenar próximament porta 'l titul de «*Me he lucido!*...»

Y aquesta si que l' han representada hasta sense escenari. Perque, en efecte, ls pobres s' han lluhit.

Asseguran que 'ls propietaris de la plassa de Catalunya que ja fá 'ls anys de Déu que pledejan ells ab ells, están rabiosos contra l' Ajuntament.

LA PRESÓ DE BARCELONA

Fot. instantánea de Rus colaborador artístico de LA ESQUELLA.

Calabosso de presos per delictes graves.

En l' Almanach de la Esquella hi ha prosa, versos, notas cómicas.

Y hasta 's diu que pensan tancar la plassa ab una valla, interceptant lo pás al públich, en ús del dret que té tot propietari de cercar los terrenos que posseheix.

Si 'l cas se presenta crech que 'l Sr. Rius y Badía donará probas de la séva agilitat, saltant la barrera.

Si ho fá, 'l poble de Barcelona li donará l' alternativa de primer espasa.

Miniatura.

Está mustich, pensatiu, mal humorat.

De tant en tant se grata las pantorrillas.

Y recordant un célebre dinar de Badalona, exclama:—Refrans hi ha que son l' Evangeli. En efecte: *No 's pot dir blat que no sigui al sach y encare ben lligat. Los xichs se fan grans... No 't fhis d' aygua mansa...*

Després agafa un plech de paper, y escriu la següent esquela:

«Ja ho veü D. Joan, al derribar lo Circo Epüestre, ha tirat per terra 'ls nostres projectes. Pero eperém qu' encare que 's diu *Rius y rigui bien rira qui rira le derrier.*»

Lo Consell universitari al últim, davant de las explicacions de D. Odón de Buén, no ha pogut menos de reconeixer que no hi havia medi humá de ferli cárrechs. Si no tots, la majoria dels concellers l' han absolt de tota culpa.

¡Y á pesar de tot, la classe de Historia Natural continúa tancada!...

¡Y á pesar de tot, lo rector no ha presentat encare la dimissió del séu cárrech!...

Está vist que 'ls ultramontans quan tenen la pre-sa no la soltan.

Y quan no la tenen, se fan l' ilusió de tenirla, y se 'ls assentan *las barras.*

Alejandro Dumas, l' eminent autor dramátich, lo mestre incomparable del teatro modern, ha mort, quan acabava de cuplir sos setanta un anys.

Encare pugnava, en sos últims temps, pera coronar ab una nova producció son espléndit repertori, que tantas obras notables conta. Buscava 'l desenllás de *Lo Camí de Tebas*, y desesperat de no trobarlo, passava horas molt amargas. En aquesta pugna ha trobat lo desenllás de la séva vida.

Fransa y 'l mon enter se condolen de la pérdua de un home que no deixa successor. Son teatro, altament intelectual, ben equilibrat, inspirat en l' etern problema de la dona, en distintas situacions de la vida, y saturat de *sprit*, de brillantés y de filosofia mundana será 'l mirall que reflectirá á través de las edats, los gustos y las inquietuts, los sentiments y las preocupacions del sigle XIX.

De la serracina ateneista, casi no val la pena de parlarne.

Considerém á aquella casa com á refugi de la tolerancia, obert á totas las ideas, desde las més atrevidas á las més retrógradas, y ab mes motiu encare propici á l' exposició de las mateixas en tots los idiomas.

Res te d' extraordinari que un literat catalá, que pels mérits que com á tal ha contret, alcanzá la presidencia de la Junta, pronuncies lo discurs inaugural del curs en nostre matern llenguatge.

Oposarse á un fet tan lògich y protestar contra l' us del catalá en una Associació literaria domiciliada á la capital de Catalunya denota una intolerancia, encare qu' en sentit oposat, germana de la que

tot sovint mostran en los séus esplays *les maynades ultra-catalanistes.*

Lo que vá succehir, durant la vetllada, es simplement un acte de mala educació que no val ni la pena de parlarne.

Y l' estrépit atronador promogut pels que protestaren contra 'ls protestants, corejant l' escándol, ho considerem una verdadera imprudencia, filla, sens dupte, de que corra molta sanch mora per las venas de alguns que blasonan de catalanistas, y no coneixen ni la sensatés, ni la serenitat, ni l' aplom, ni l' esperit práctic characterístich del poble catalá.

Aquests enlluhernaments purament semítichs van posarse de relleu durant la lectura del discurs.

Pochs varen donarse compte de que l' obra del Sr. Guimerá no porta un sol dato nou á l' historia de la llengua y de la literatura catalana. La sustancia de son discurs es *faisandée*. Sos datos son arxi-coneguts, y alguns no resisteixen una critica seria. Moltas de las consideracions que conté peccan de lleugeras y capciosas.

En cambi, si 'l fondo resulta deficient, la forma es brillant, com obra de un poeta de gran imaginació. De imatjes y metáforas no 'n vulguin mes... ¡Y aquests artificis retórichs sigueren precisament los aplaudits ab més entusiasme, durant la lectura del discurs!

No hauria procedit de distinta manera un públich compost exclusivament de andalousos, y com á tals enamorats de la brillantés de la forma y de las galas de la imaginació.

Encare calent lo cos de Dumas, ja hi hagué á París qui fen actius traballs per obtenir la plassa que 'l difunt deixa vacant en l' Academia francesa.

Es lo tal Mr. Henri Becque, autor de algunas obras dramáticas, entre las quals s' hi conta la titulada *Les corbeaux*.

Assumpto de l' obra: los corps que 's tiran sobre un cadáver.

No podrá dirse que Mr. Becque no atemperí 'ls séus actes als seus escrits.

Es un corp tot de una pesa.

Al Saló Parés está exposat un quadro de gran tamanyo, basada en un assumpto bíblich y degut al notable pintor D. Joseph María Marqués.

Figurá en l' última exposició nacional, y á Madrid com aquí, es una obra extraordinariamente discutida.

Com l' exposició no ha passar, segons noticias, de la present senmana, aprofitin l' ocasió de anarla á veure.

A ca'n Girona vá anarhi l' altre dia un subjecte que segons totas las apariencias, no té 'l sanderi cabal, demanantli un préstamo de 500 duros, á tornar quan podria.

L' infelis siguié detingut y posat á disposició dels tribunals de justicia.

Per lo vist, demanar, un préstamo al Sr. Girona constituheix un delict especialíssim. Podrá no ocuparse d' ell lo *Códich penal*; pero tal vegada 'l *Talmud* ne digui alguna cosa, sobre tot si 'l préstamo que 's demana es sense interés.

Un aficionat á la rassa canina, deya:
—A casa tinch un gos admirable.

L' Almanach de la Esquilla circula per tot Espanya.

—¿Qué fa?
 —Representa l' obra mes célebre de Calderón de la Barca.
 —Un gos que representa?....
 —Sí; *La vida es sueño*. Y al viu que la representa: tot lo dia dorm.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Ma-ri-na.*
- 2.ª ID.—*Am-pa-ro.*
- 3.ª TRENCA CLOSCAS.—*La salsa del amor.*
- 4.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Delfina.*
- 5.ª TERS DE SÍLABAS.—*AR MA RI
MA RI A
RI A LLA*
- 6.ª INTRÍNGULIS.—*Tantarantana.*
- 7.ª GEROGLÍFICH.—*Per espart los espartés.*

TRENCA-CAPS

XARADA

¿Prima-tres-prima-darrera
 porta més hu-dos-tercera?

UN D' HOSTALRICH.

TRENCA-CLOSCAS

BARCELONÍ

Formar ab aquestas lletras lo nom de una població del antich regne de Valencia.

QUIMET C. DEL KIOSCO.

CONVERSA

- ¿Ahónt vas anar ahir?
- A veure la *Verbena de la Paloma*.
- ¿Tu sol?
- No, ab la que t' acabo de dir.

LLUISET LLUCH.

GEROGLÍFICH

:: + L :

! :

I

—

:

TAT

JOANET XARRAMI P.

A. López Robert, impresor, Asalto 63.
 Barcelona.

LO DE LA PLASSA

—Desi aixó, senyor Falqués,
 no 'ns ho fregui mes pels nassos.

¡No volém estar tancats!
 ¡Fora trastos! ¡Fora embrassos!

No s' olvidin de llegir l' Almanach de la Esquilla.

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona.—Correu-Apartat, número 2.

¡Ja ha sortit! ¡Ja ha sortit!

UNA pesseta

UNA pesseta

L'ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA
PERA L'ANY 1896

Escrit per

Abad (Francisco.)—Aber Coll (J.)—Aboyás (Ll.)—Aguieta.—Aiv (Joan.)—Alamaliv (J.)—Alemany (Xavier.)—Alonso (R.)—Alta Buyt (D.)—Amadeo.—Amat (J.)—Arbós Aleu (J.)—Armés (J.)—Artigayre (Quim.)—Avelta (J.)—Badia (M.)—Bagunyá y S.—Barrera y Cargol (C.)—Bartrina (F.)—Baucells Prat (J.)—Benages (E.)—Bernis (J. M.)—Bertrán (A.)—Blanch y Romani (J.)—Bonafé (Matias.)—Bonavía (Salvador.)—Bonet Carrasco (F.)—Bonet (Joseph.)—Bori y Fontestá (A.)—Bosch de la Trinxeria (C.)—Bover Casellas (F.)—Burgas (J.)—Camprubí Nadal (I.)—Camps y Cortés (A.)—Capdevila (J.)—Carbonell Alsina (A.)—Carcassó (J.)—Carné (V.)—Carreras P. (F.)—Carreras (Pere.)—Casanovas (Francisco.)—Casanovas Ventura (J.)—Casellas Dou (R.)—Coca y Collado (E.)—Codolosa (J. M.)—Colomer (P.)—Comas (F.)—Compte (A. I.)—Conangla Fontanilles (J.)—Conills (A. dels)—Coroleu (J.)—Corral (A. del)—Cortina Rivera (A.)—Costa (Pep.)—Costa (Trinitari.)—Dormis (S.)—Doys (T.)—E. V.—Escachs V. (J.)—Escaler (L.)—Escriu Fortuny (M.)—Espunya (M.)—Eugón (Mr.)—Fantástich.—Feliu y Codina (J.)—Ferraüt (A. E.)—Ferrer B. (J.)—Fesomías.—Figueras Ribot (F.)—Follet.—Forge-rón B. (Pepeta.)—Galán de Llansa.—Gardó Ferrer (M.)—Gavires (J. F.)—Gibert (A.)—Giralt (M.)—Gironella (F.)—Gomila (S.)—Gonnella poétich.—Gorina (J.)—Got Anguera (J.)—Gras y Elias (F.)—Güell y Mercader (J.)—Guimerá (Angel.)—Guitarra (Serapi.)—Gumá (C.)—Hostia (Jep de l')—Ixart (J.)—J. B y S.—Jané y Tocaneya (M.)—Jeph de Jespus.—Juanico (F. de P.)—Juliá Pous (A.)—Jumera.—Labarta (Ll.)—Llei (Ramón.)—Llenas (F.)—Llimoner (A.)—Llorens (B.)—Mallol (J.)—Manubens Vidal (J.)—Mara-gall (J.)—Marangy.—March (A.)—Marramau.—Martí Giol (E.)—Massip (Ramón.)—Mata-Morts (F. M.)—Matheu y Fornells (F.)—Mestres (Apeles.)—Mont (Dolors.)—Morató y Grau (J.)—Morell (M.)—Morera (Magi.)—Muntané (R.)—Mus Tarós (Q.)—Muzárabe.—Nas de Vicari (J. S.)—Nogués (F.)—Novellas de Molins.—O. X.—Omar y Barre-ra (C.)—Oller (Narcís.)—Orga (Japet de l')—Oviana (F.)—P. del O.—P. K.—Pagés Cubinyá (J.)—Palau (S. del)—Palet de Riera.—Paloma (J.)—Pelotari.—Pereyra (J.)—Pons y Massaveu (J.)—Pons (J. V.)—Pons (Rossendo.)—

Portabella (A.)—Pous (J. M.)—Puig Cassanyas (J.)—Qui-met.—Rahola (Frederich.)—Rahola (Victor.)—Ramón (Jaume.)—Ramón (Ramón.)—Redacció de La Esquella.—Revoltós (M.)—Ribelles (R.)—Riera Batlle (Dolors.)—Riera y Bertrán (J.)—Riera Matheu (E.)—Riusech (M.)—Roca y Roca (J.)—Roig Cordoní (J.)—Roure (Conrat.)—Russinyol (Santiago.)—Salvador (Lluís.)—Sanmartín y Aguirre (J. F.)—Solá (Andreu.)—Soler de las Casas.—Staramsa (J.)—Sunyé (E.)—T. T. y T.—Talladas (P.)—Tasso (Torquato.)—Tilop (A.)—Tomás Salvany (J.)—Torras (J.)—Torras Llopart (J.)—Torres (J.)—Ubach y Vinyeta (F.)—Usón (J.)—Valdemadella (J.)—Vendrell (A. de —Vendrell (E. del)—Vidal Valenciano (E.)—Vilafranca Pe-pet de)—Vilanova (Emili.)—Vilaseca (Joan.)—Vilaret (E.)—Ximeno Planas (J.)

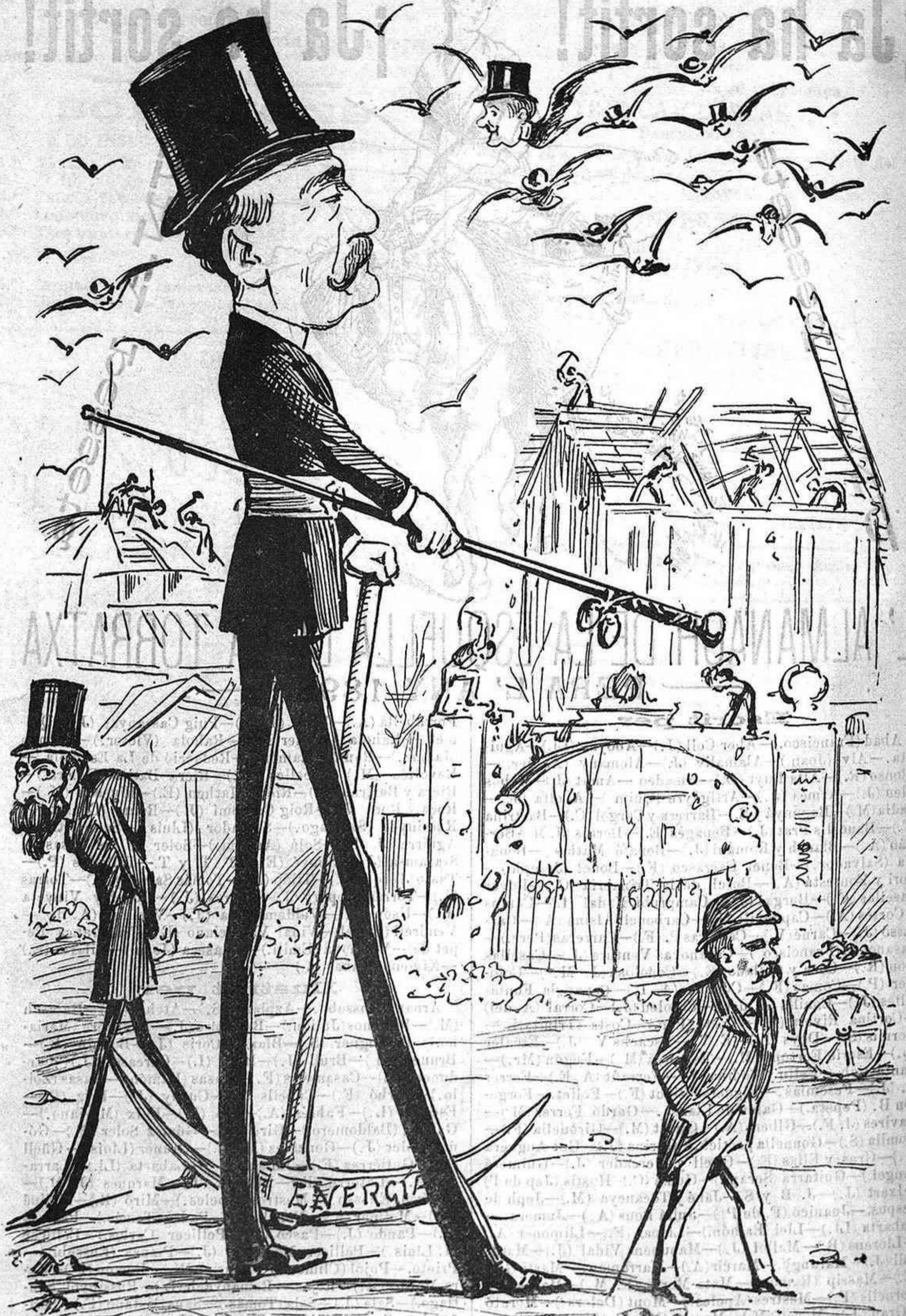
Ilustrat per

Arnau (Eusebi.)—Azpiazu (S.)—Atché (R.)—Balasch (M.)—Bastinos (Julian.)—Benlliure (J.)—Benlliure (Mariano.)—Berenguer (S.)—Blanco Coris (J.)—Bonnin (L.)—Brunet (Ll.)—Brull (J.)—Buxó (I.)—Carcassó (J.)—Car-dunets (A.)—Casanovas (F.)—Casas (Ramón.)—Casas (Zoi-lo.)—Carbó (F.)—Cubells (J.)—Cuchy (J.)—Eriz (P.)—Escaler (L.)—Fabrés (A.)—Fló (F.)—Foix (Mariano.)—Galofre (Baldomero.)—Giró (N.)—Gómez Soler (F.)—Gó-mez Soler (J.)—Gonzalez (Martí.)—Graner (Lluís.)—Güell (H.)—Gutierrez (E.)—Juliana (J.)—Labarta (Ll.)—Larra-ga (A.)—Latorre (R.)—Llovera (J.)—Marqués (J. M.)—Meifren (Elisseo.)—Mestres (Apeles.)—Miró (R.)—Moliné (M.)—Moliner (R.)—Nonell (R.)—Padró (Tomás.)—Pahissa (J.)—Pando (J.)—Pascó (J.)—Pellicer (Carlos.)—Pellicer (J. Lluís.)—Pellicer Montseny (J.)—Planas (Eusebi.)—Prieto.—Pujol (Climent.)—Raurich (N.)—Renom (F.)—Rie-ra Molins (R.)—Rojas—Romanyach (L.)—Russinyol (San-tiago.)—Sala (J.)—Sala (Tomás.)—Sans Castaño (F.)—Seri-ñá (A.)—Serra (Enrich.)—Signorini (J.)—Simancas (M. G.)—Solá (Andreu.)—Soler (A.)—Soler y Rovirosa (F.)—Su-sillo (A.)—Tasso (T.)—Tusquets (Ramón.)—Tusell (S.)—Urgell (M.)—Vázquez (N.)—Viciano.—Zapater (S.)
ANÓNIMS.—FOTOGRAFÍAS DIVERSES.—Audouard.—Cor-tada (Girona.)—Esplugas.—Napoleón.—Muns.—Reutlin-ger (París.)—Rus.—Torija.—Xatart (A. S.)—ANÓNIMS.

Grabats directes de P. BONET. Fotografats de V. LABIELLE.—Cuberta al cromo. 300 grabats. Paper superior. Un tomo de unas 200 planas.—Preu UNA pesseta.—Se ven per tot arreu.

¡AVANT Y FORA!

¡Animo! No fassi cas de crits ni brams.

¡Amunt, que aquests dias ha crescut vint pams!

L' Almanach de la Esquella val no-més una pesseta.